

१२. मिडिया, प्रजातन्त्र र प्रेस स्वतन्त्रता Media, Democracy and Press Freedom

१२.१ मिडिया र प्रजातन्त्र Media and Democracy

2471. अखबारको मत अर्थात् जनमत
श्रीमराज शर्मा। २०५३। *समकालीन*, १७ साउन, पृ. ४।
2472. असल शासनका लागि सञ्चारको भूमिका
केदार खड्का। २०५८। नेपाल पत्रकार महासङ्घ केन्द्रीय कार्यालयले
दाङ्मा आयोजना गरेको 'असल शासनका लागि सञ्चारको भूमिका'
विषयक गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र, २५ वैशाख।
2473. आजको प्रजातान्त्रिक सरकार र नेपाली पत्रकारिता
रामप्रसाद पोखरेला। २०४९। *नेपालीपत्र*, २९ फागुन, पृ. ४।
2474. आधुनिक सञ्चारमाध्यम र वैयक्तिक स्वतन्त्रता
श्रीहरि अर्याला। २०५९। *खबर*, असोज-कात्तिक, पृ. ९-१२।
2475. आधुनिक सञ्चारमाध्यम र वैयक्तिक स्वतन्त्रता: एक छलफल
श्रीहरि अर्याला। २०५८। *कानून* ३१:१९-२२।
2476. आम सञ्चारमाध्यम र सूचना प्रवाह
गोपालदास श्रेष्ठ। २०५२। नेपाल ल सोसाइटीद्वारा आयोजित गोष्ठीमा
प्रस्तुत कार्यपत्र, २३ कात्तिक।
2477. आम सञ्चारमाध्यम सन्तुलन र प्रभावकारिताका लागि प्रयत्न
रमेश तिवारी। २०४७। *गोरखापत्र (शनिवारीय परिशिष्टाङ्क)*,
२२ मङ्सिर, पृ. का।
2478. खुला वातावरणमा स्वतन्त्र प्रेस
कृष्णमुरारी भण्डारी। २०५७। *शान्तिको खोजी*, पृ. १८-२१। काठमाडौं:
साप-नेपाल।
2479. जनमत, संविधान र सञ्चार क्षेत्र
गोकुल पोखरेला। २०४७। *गोरखापत्र*, १५ कात्तिक, पृ. ४।

2480. दक्षिण एशियाका सञ्चारमाध्यम र जन अधिकारको प्रश्न
केशव पौडेल २०४८। गोरखापत्र, ७ माघ, पृ. ४।
2481. देश अनुसारको भेष: नेपाली प्रेस
पञ्चमणि अधिकारी। २०५५। श्रमजीवी स्मारिका। वेदप्रसाद खरेल
'अपजसी' र अरूहरू, सं., पृ. २२-२३। काठमाडौं: नेपाल प्रेस युनियन,
केन्द्रीय समिति।
2482. नागरिक अधिकार, प्रेस स्वतन्त्रता र पत्रकारको पीडा
लेखनाथ भण्डारी। २०५९। साँघु, २३ वैशाख, पृ. ४।
2483. नेपालको सन्दर्भमा सञ्चारमा बहुलवाद
तीर्थ कोइराला। २०५३। नेपाल आमसञ्चार प्रतिष्ठानद्वारा आयोजित
गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र, २४ मङ्सिर।
2484. नेपाली पत्रकारिता र वर्तमान प्रजातन्त्र
नकुलकाजी। २०५८। स्पेसटाइम, ३२ साउन, पृ. ७।
2485. नेपाली प्रेस: आम जनतालाई प्रभाव पार्ने प्रमुख शक्ति
गौतमबुद्ध बज्राचार्य। २०५५। आजको समाचारपत्र, १० चैत, पृ. ४।
2486. नेपाली सञ्चारमाध्यम मानव अधिकारको सम्मानतर्फ अभिमुखिकृत
हुनु आवश्यक छ
युवराज सङ्गौला। २०५७। गतिविधि, १० भदौ, पृ. ३।
2487. पत्रकारिताको विकास नै राष्ट्रको विकास
श्याम भट्टराई। २०४३। पत्रकारिता-स्मारिका २०४३। गणेश दहाल र
अरूहरू, सं., पृ. ४९-५०। काठमाडौं: नेपाल प्रेस इन्स्टिच्यूट दोस्रो
समूहका प्रशिक्षार्थीहरू २०४३।
2488. पत्रकारिताको स्थिति र प्रजातन्त्रको चाहना
पवन थापा 'कुन्तल'। २०५३। नेपाल-भारत पत्रकार सम्मेलन मङ्सिर
१६-१७, ०५३ काठमाडौं स्मारिका। पवन थापा 'कुन्तल', सं., पृ. २१-२२।
काठमाडौं: सम्पादक समाज नेपाल।
2489. प्रजातन्त्रका दश वर्ष: नेपालमा सञ्चारको क्षेत्रमा ठूलो क्रान्ति
सूर्य खड्का। २०५७। नेपाल जागरण, २ साउन, पृ. २।
2490. प्रजातन्त्रका लागि आमसञ्चारको भूमिका
चिरञ्जीवी खनाल। २०५९। सञ्चार जगत, पृ. १२५-१३२। काठमाडौं:
फ्रेडरिक ईवर्ट स्टिफ्टुङ्ग।
2491. प्रजातन्त्रका समसामयिक चुनौती र प्रेसको भूमिका: राजनीतिक
अन्वैल आसन्न चुनाव र भावी गन्तव्य
कृष्ण खनाल। २०५९। नेपाल पत्रकार महासङ्घद्वारा बाग्लुङमा
आयोजित 'प्रजातन्त्रका समसामयिक चुनौती र प्रेसको भूमिका'
विषयक गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र, १७ र १८ भदौ।

२०० नेपाली मिडिया सन्दर्भ ग्रन्थ

2492. **प्रजातन्त्रको अभिवृद्धिमा प्रेसको भूमिका**
युवराज गौतमा २०४७ गोरखापत्र, ११ चैत, पृ. ४।
2493. **प्रजातन्त्रको एक दशक र दण्डहीनताको प्रारम्भ**
शोभाकर बुहाथोकी। सन् २००१। स्वतन्त्र अभिव्यक्ति १(१):८-९।
2494. **प्रजातन्त्रको सुदृढीकरणमा सार्वजनिक सूचना प्रवाहको भूमिका**
गोकुल पोखरेला २०५४। गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र।
2495. **प्रजातन्त्रको सुदृढीकरणमा सार्वजनिक सूचना प्रवाहको भूमिका**
गोकुल पोखरेला २०५६। पत्रकारिता, मङ्सिर, पृ. ३९-४२।
2496. **प्रजातन्त्रको सुदृढीकरणमा सार्वजनिक सूचना प्रवाहको भूमिका**
गोकुल पोखरेला २०५५। पत्रकारिता र यसका चुनौतीहरू (कार्यपत्र सङ्ग्रह), पृ. ५०-५६। काठमाडौं: प्रेस काउन्सिल नेपाल।
2497. **प्रजातन्त्र: प्रेस स्वतन्त्रताको आधारभूमि**
विष्णु निष्ठुरी। २०५९। पत्रकारिता, भदौ-मङ्सिर, पृ. ५-६।
2498. **प्रजातन्त्र भए पो स्वस्थ हुन्थ्यो पत्रकारिता**
रघु पन्ता २०४७ गोरखापत्र (राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवस विशेषाङ्क), ७ फागुन, पृ. ८।
2499. **प्रजातन्त्रमा प्रेस स्वतन्त्रताको महत्व**
पीताम्बर ढकाल। २०५६। सञ्चार पथ। कमलेश डि.सी., सं., पृ. १-२।
सुर्खेत: नेपाल पत्रकार महासङ्घ, सुर्खेत शाखा।
2500. **प्रजातन्त्रमा पत्रकारको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ**
नरहरि आचार्य। २०५८। नवयुगवाणी, २२ चैत, पृ. २।
2501. **प्रजातन्त्रमा प्रेस (सम्पादकीय)**
नेपाल समाचारपत्र। २०५८। २१ जेठ, पृ. ४।
2502. **प्रजातन्त्रमा प्रेस र पत्रकारिता**
जयनारायण भ्ना। २०५३। गोरखापत्र, १३ भदौ, पृ. ६।
2503. **प्रजातन्त्रमा प्रेस र सरकार**
राजेन्द्र गौतमा २०५७ पत्रकारिता वार्षिक स्मारिका। ईश्वरी वाग्ले र
भूपराज खड्का, सं., पृ. ३२-३३। काठमाडौं: नेपाल पत्रकार महासङ्घ,
काठमाडौं शाखा।
2504. **प्रजातन्त्रमा प्रेस र सरकार**
राजेन्द्र गौतमा २०५८। सहारा, २१ साउन, पृ. ४।
2505. **प्रजातन्त्र र अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको हक**
बेनीबहादुर कार्की। २०५६। पत्रकारिता, फागुन-चैत, पृ. १७-१८।
2506. **प्रजातन्त्र र प्रेस**
हरिहर विरही। २०५८। नेपाल १३८:१-२।

2507. **प्रजातन्त्र र प्रेस** (सम्पादकीय)
साप्ताहिक विमर्श। २०५०। १८ भदौ, पृ. २।
2508. **प्रजातन्त्र र प्रेस** (सम्पादकीय)
गोरखापत्र। २०५७। २९ माघ, पृ. ६।
2509. **प्रजातन्त्र र प्रेस**
हरिहर विरही। २०५८। निष्पक्ष, २४ वैशाख, पृ. ३।
2510. **प्रजातन्त्र र प्रेस: वर्तमानका चुनौतीहरू**
काशीराज दाहाला २०५९। राष्ट्रवाणी, ३ पुस, पृ. ४/५।
2511. **प्रजातन्त्र र प्रेस: वर्तमानका चुनौतीहरू**
काशीराज दाहाला २०५९। नेपाल समाचारपत्र, २५ मङ्सिर, पृ. ४।
2512. **प्रजातन्त्र र नेपाली प्रेस जगत**
होमराज दाहाला २०५८। कानून ३१:३१-३२।
2513. **प्रजातन्त्र, सरकार र पत्रकार**
डिल्लीराम निर्भीका २०५६। सम्पादकहरूको राष्ट्रिय सम्मेलन स्मारिका।
महेन्द्र विष्ट, सं., पृ. १७। काठमाडौं: सम्पादक समाज नेपाल।
2514. **प्रजातन्त्र, सरकार र प्रेस स्वतन्त्रता**
दुर्गा सुवेदी। २०५८। कान्तिपुर, १४ जेठ, पृ. ६।
2515. **प्रजातन्त्र, सुशासन र नेपाली प्रेस**
कृष्ण पोखरेला २०५७। चौथो अङ्क पत्रकार-स्मारिका। यज्ञप्रसाद शर्मा
र अरूहरू, सं., पृ. २-७। मोरङ: नेपाल पत्रकार महासङ्घ, मोरङ शाखा।
2516. **प्रजातान्त्रिक आन्दोलनमा नेपाली पत्रकारिताको योगदान**
दुवसु क्षेत्री। २०५८। राजधानी, २१ पुस, पृ. ६।
2517. **प्रजातान्त्रिक समाजमा प्रेसको भूमिका**
काशीराज दाहाला २०५७। घटना-चक्र, १० असार, पृ. ४।
2518. **प्रजातन्त्रीकरण सूचना र सम्वाद: एक टिप्पणी**
युगेश्वरप्रसाद बर्मा। २०५३। नेपाल-भारत पत्रकार सम्मेलन मङ्सिर
१६-१७, ०५३, काठमाडौं स्मारिका। पवन थापा 'कुन्तल', सं.,
पृ. १७-१९। काठमाडौं: सम्पादक समाज नेपाल।
2519. **प्रेसका सिद्धान्त र उपयोगिता**
गोपाल खनाल। सन् १९९६। पत्रकारिता तथा आमसञ्चार स्वर्ण शुभ
जन्मोत्सव-स्मारिका। प्रवलराज पोखरेल, सं., पृ. ५०-५२। काठमाडौं:
पत्रकारिता तथा आमसञ्चार विभाग, रत्नराज्यलक्ष्मी क्याम्पस।
2520. **प्रेसको शक्ति, मान्यता र दायित्व**
धुवहरि अधिकारी। २०५७। नेपाल समाचारपत्र, २१ वैशाख, पृ. ४।

२०२ नेपाली मिडिया सन्दर्भ ग्रन्थ

2521. **प्रेस, प्रजातन्त्र र संविधान**
रघु पन्त। २०५८। *खबरकागज*, १९ पुस, पृ. २।
2522. **प्रेसप्रतिको विश्वास र जिम्मेवारीको भावना**
विजय चालिसे। २०५५। *खबर*, फागुन-चैत, पृ. ९-११।
2523. **प्रेस, सरकार र प्रवक्ता**
राजेन्द्र दाहाला। २०५५। *नेपाल* १२२:१-७।
2524. **बहुलवादी समाज निर्माणमा सञ्चारको भूमिका**
तीर्थ कोइराला। २०५४। *हिमालय टाइम्स*, १७ भदौ, पृ. ४।
2525. **मानव अधिकार आन्दोलन र पत्रकारिता**
कुलराज घिमिरे। २०५६। *समकालीन*, २७ जेठ, पृ. ६।
2526. **मानव अधिकार र प्रेस**
सुवास ढकाल र कृष्ण पहाडी। २०४९। *साप्ताहिक विमर्श*,
१२ मङ्सिर, पृ. ५।
2527. **मानवअधिकारवादी संस्थाहरू र प्रेस जगत**
दीनबन्धु अर्याल। २०५८। *हिमालय टाइम्स*, १५ पुस, पृ. ४।
2528. **मानवअधिकार शिक्षा र नेपाली प्रेस**
सुवास ढकाल र कृष्ण पहाडी। २०४९। *गतिविधि*, १६ मङ्सिर,
पृ. २/७।
2529. **मैले बुझेको नेपाली पत्रकारिता**
हरिहर दाहाला। २०५५। *खबर*, फागुन-चैत, पृ. ६-८।
2530. **लोकतन्त्रमा सूचनाको प्रवाह**
नरहरि आचार्य। २०५२। नेपाल ल सोसाइटीद्वारा आयोजित गोष्ठीमा
प्रस्तुत कार्यपत्र, २३ कात्तिक।
2531. **विधि निर्माणमा प्रेसको सहभागिता**
नरहरि आचार्य। २०५७। *सगरमाथा*, २७ पुस, पृ. ४।
2532. **विधि निर्माणमा प्रेसको सहभागिता**
नरहरि आचार्य। २०५४। *साप्ताहिक विमर्श*, ६ भदौ, पृ. २।
2533. **वैचारिक स्वतन्त्रताका परिप्रेक्ष्यमा बाह्र वर्षको लोकतान्त्रिक
पत्रकारिताको स्थान**
नरहरि आचार्य। २०५८। *खबरकागज*, २२ चैत, पृ. २।
2534. **वैचारिक स्वतन्त्रता र हाम्रो पत्रकारिता**
नरहरि आचार्य। २०५८। *राजधानी*, १८ चैत, पृ. ६।
2535. **वैयक्तिक स्वतन्त्रता र प्रेस: कति नजिक कति टाढा**
श्रीहरि आचार्य। २०५८। *राजधानी*, ११ पुस, पृ. ६।

2536. **सञ्चारको क्षेत्रमा सरकारी तानाशाही छ**
यमबहादुर दुरा २०४९। *गतिविधि*, २० जेठ, पृ.२।
2537. **सञ्चारमाध्यम र प्रजातान्त्रिक संस्कार**
गोपालदास श्रेष्ठा मिति थाहा नभएको गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र।
2538. **संविधान प्रेस र प्रजातन्त्र**
रघु पन्ता २०५८। *बुधवार*, २९ फागुन, पृ.२।
2539. **सुशासनका लागि सञ्चार**
गोपाल थपलिया। २०५८। *प्रेस चौतारी नेपाल-स्मारिका*। सूर्य थापा, संयोजक, पृ.१७-१९। काठमाडौं: प्रेस चौतारी नेपाल।
2540. **सुशासनका लागि सञ्चारमाध्यम**
राधेश्याम लेकाली। सन् १९९९। *सुशासन: स्थानीय प्रजातन्त्रको मूल आधार*। गङ्गाबहादुर थापा, सं., पृ.११३-१२१। काठमाडौं: नेपाल राजनीतिशास्त्र सङ्घ (पोलसान)।
2541. **सुशासनको अनुगमन: सञ्चारमाध्यम**
राधेश्याम लेकाली। २०५६। *अनुगमन* ९:५-११।
2542. **सुशासन प्रबर्द्धनका लागि मिडियाको भूमिका**
गोपाल थपलिया। मिति थाहा नभएको गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र।
2543. **सुशासन र स्थानीय क्षेत्रको भ्रष्टाचारका सन्दर्भमा नागरिक समाज र पत्रपत्रिकाको भूमिका**
सरोज कोइराला। २०५७। पोखरा: साप नेपाल जिल्ला विकास मञ्च कास्कीको आयोजनामा सञ्चालित एक दिवसीय अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा प्रस्तुत कार्यपत्र, १३ असोज।
2544. **सूचनाको संवाहकका समकालीन सङ्घट**
विनोद ढुङ्गेल। २०५९। *नेपाल समाचारपत्र*, २० वैशाख, पृ.४।
2545. **स्वतन्त्रताका अभियानलाई सङ्घटमा पनि अघि बढाउनुपर्छ**
रघु पन्ता २०५९। *पत्रकारिता*, वैशाख, पृ.४२-४३।
2546. **Army, Democracy and the Media**
Dipendra Bdr. K.C. 1999. *The Rising Nepal*, 7 December, p.4.
2547. **Clipping the Wings of Press Freedom**
Vijay Kumar Sigdel. 2001. *The Kathmandu Post*, 15 June, p.4.
2548. **Culture and Communication**
Krishna Bhattachan. 2002. In *Media in Society*, pp.91-114. Kathmandu: NPI.
2549. **Democracy and Communicative Action in Nepal**
Krishna B. Bhattachan. 1997. *The Telegraph*, 1 January, p.2.

2550. **Democracy and Free Expression in Nepal**
Shobhakar Budhthoki. 2001. *Free Expression* 1(1):7-8.
2551. **Democracy and Free Press**
Chiranjibi Nepal. 1994. *The Rising Nepal*, 15 February, p.4.
2552. **Democracy and Role of Journalists**
Sangita Khadka. 1998. *The Kathmandu Post*, 1 June, p.4.
2553. **Democracy is Taking Root in Thin Soil in Nepal**
B. Beark. 1999. *New York Times*, 6 June, p.a.
2554. **Free Press and Democracy**
MRJ. 1990. *The Rising Nepal*, 4 December, p.4.
2555. **Freedom of Expression and Opinion: Reflection through the Lens of Two Dailies**
M.R. Josse. 2001. In *Media Practices in Nepal*. P. Kharel, ed., pp.57-91. Kathmandu: NPI.
2556. **Freedom of Expression and Prohibition on War Propaganda**
Gopal Krishna Siwakoti. 2000. *Free Expression (Millennium Issue)*, December, pp.16-17.
2557. **Freedom of Press in Nepal: Whose Freedom is it?**
Bipin Adhikari. 2001. *Free Expression*, May, pp.11-14.
2558. **In Defence of Press Freedom**
Pravin. 2001. *Space Time Today*, 27 June, p.4.
2559. **Journalists Must Use Press Freedom Preciously, Prudently and Responsibly** (interview)
Gokul Pokhrel. 2000. *Free Expression (Millennium Issue)*. December, pp.4-5.
2560. **Limits to Freedom and Responsibility of the Press**
Yubraj Ghimire. 2000. *Free Expression (Millennium Issue)*. December, p.3.
2561. **Maoist Movement and Freedom of Expression**
Shobhakar Budhathoki. 2001. *Free Expression*, May, p.32.
2562. **Mass Media as a Bridge Between the People and the Democracy**
Bharat Datta Koirala. 1996. In *Journalism & Mass Communication Golden Jubilee Souvenir*. Prabal R. Pokhrel, ed., pp.69-74. Kathmandu: Journalism and Mass Communication Department, Ratna Rajya Laxmi Campus.
2563. **Media and Good Governance**
Lal Babu Yadav. 2002. *Nepal Development Forum*, April, p.34-35.

2564. **Media and Peace: In Retrospect to South Asia**
Gokul Pokhrel. 2002. *Voice of the Nation* 2(3):41-43.
2565. **Media and the Government**
Bimal Koirala. 2055 B.S. *Nepal* 122:17-19.
2566. **Media in a Democratic Nepal**
Bimal Rawal. 1998. *The Kathmandu Post*, 18 August, p.4.
2567. **Media Relevance and Democracy**
Chiranjibi Khanal. 1996. In *Journalism & Mass Communication Golden Jubilee Souvenir*. Prabal R. Pokhrel, ed., pp.82-85. Kathmandu: Journalism and Mass Communication Department, Ratna Rajya Laxmi Campus.
2568. **Media Should Protect Democracy to Protect its Own Freedom** (Interview)
Harihar Birahi. 2001. *Free Expression*, May, pp.15-16.
2569. **Nepalese Media: An Envoy's Observation**
Klaus Barth. 1999. *People's Review*, 26 August, p.4.
2570. **Nepalese Media: Challenges Ahead**
Pradip Ghimire. 2001. *Free Expression*, May, p.30.
2571. **Nepalese Press: Freedom and Responsibility**
Jaya Raj Acharya. 2001. *Free Expression*, May, p.5.
2572. **Press Freedom: A Priceless Heritage**
Sanjay Avisheka .1994. *The Rising Nepal*, 19 November, p.4.
2573. **Press in Democracy**
Debesh Prasad Lohani. 1995. *The Rising Nepal*, 28 July, p.4.
2574. **Rights or Responsibility**
Bishnu Gautam. 2000. *The Rising Nepal (Friday Supplement)*, 1 December, p.I.
2575. **Role of the Fourth Estate**
Prakash Dahal. 1993. *The Kathmandu Post*, 23 September, p.4.
2576. **Role of the Media in Promoting Good Governance**
Gopal Prasad Thapaliya. 2002. *Voice of the Nation* 2(3):46-47.
2577. **Sociological Perspectives on the Role of Mass Media in Nepal**
Krishna B. Bhattachan. 1997. *The Telegraph*, 9 July, p.2.
2578. **Strengthening Democracy: The Role of Journalism**
Jawahar Manandhar. 1996. *The Rising Nepal*, 18 February, p.4.
2579. **The Fourth Estate and Government**
Rabin Shakya. 1999. *The Rising Nepal*, 16 August, p.5.

२०६ नेपाली मिडिया सन्दर्भ ग्रन्थ

2580. **The Freedom of Press and Right to Privacy**
Kirti Bilas Panta. 2058 B.S. *Kanoon* 31:28-30.
2581. **The Role of Civil Society in Democratization: Media Perspective**
Gokul Pokhrel. 1998. In *The Role of Civil Society and Democratization in Nepal*. Ananda Shreshtha, ed., pp.79-91. Kathmandu: NEFAS and FES.
2582. **The Role of Media in Democracy**
Mohan Lohani. 1993. *The Rising Nepal*, 11 September, p.4.
2583. **Uphold Press Freedom** (editorial)
The Kathmandu Post. 1999. 8 May, p.4.

१२.२ प्रेस स्वतन्त्रता Press Freedom

2584. **अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको सन्दर्भमा**
राजेश्वर थापा। २०५०। *पुनर्जागरण*, २९ वैशाख, पृ. ७।
2585. **अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता र आतङ्कवाद**
दीनबन्धु अर्याल। २०५७। *कान्तिपुर*, १ जेठ, पृ. ६।
2586. **अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता र गोपनीयताको हक**
विनयकुमार कसजू। २०५४। *गोरखापत्र*, ६ भदौ, पृ. ६।
2587. **आतङ्कवाद र प्रेस स्वतन्त्रता**
अञ्जु क्षेत्री। २०५९। *कान्तिपुर*, १९ वैशाख, पृ. ६।
2588. **आधुनिक सञ्चारमाध्यम र वैयक्तिक स्वतन्त्रता**
श्रीहरि आचार्य। २०५९। *गतिविधि*, १६ कात्तिक, पृ. ५।
2589. **उदास पिपलबोट, अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता र माइला तामाङ**
गुणराज लुईटेला। २०५८। *कान्तिपुर*, ३० जेठ, पृ. ७।
2590. **कटुवाल घोकाउने चलन र सूचनाको हक**
सुरेन्द्र थापामगर। २०५८। *स्मृतिका-२०५८*। शिरोमणि बराल, संयोजक, पृ. ३१-३२। पोखरा: नेपाल पत्रकार महासङ्घ, कास्की शाखा।
2591. **कानून निर्माणका प्रक्रिया, सूचनाको हक र प्रेस**
युवराज पाण्डे। २०५७। *साप्ताहिक विमर्श*, २७ साउन, पृ. ६।
2592. **किन कुण्ठित छ प्रजातन्त्रमा सुसूचित हुने हक?**
विनयकुमार कसजू। २०५४। *कान्तिपुर*, २० वैशाख, पृ. ४।
2593. **के प्रेसलाई हप्काएर समस्याको समाधान हुन सक्छ?**
भलनाथ खनाल। २०५७। *नेपाल समाचारपत्र*, २ कात्तिक, पृ. ६।

2594. कृष्णलाल, इच्छुक अनि हामी अर्थात् कलम बोक्ने सिपाहीहरू दीपेन्द्र रोकाया २०५९। जनएकता, २९ पुस, पृ. ४।
2595. कृष्ण सेन, सरकार र त्रासदी गुणराज लुईटेला २०५९। कान्तिपुर, १८ असार, पृ. ७।
2596. गोपनीयताको हकको सीमा र प्रेस स्वतन्त्रता शरदप्रसाद कोइराला २०५९। गोरखापत्र, २२ मङ्सिर, पृ. ४।
2597. गोपनीयताको हक र प्रेस स्वतन्त्रता रामकृष्ण तिमल्सेना २०५९। खबर, मङ्सिर-पुस, पृ. ९-१३।
2598. छापाखाना र पत्रपत्रिकासम्बन्धी हक: सिद्धान्त र व्यवहार खिमलाल देवकोटा २०५५। महिमा, २५ पुस, पृ. २।
2599. जनादेशमाथिको आक्रमण, हाम्रो गिरफ्तारी र प्रहरीको व्यवहार अशोक सुवेदी २०५५। महिमा, १६ माघ, पृ. ४।
2600. जेलको तीन सय र हिरासतको पैतालीस दिन मनन्त्रषि धिताला २०५९। पत्रकारिता, भदौ-मङ्सिर, पृ. १५-१६।
2601. दर्ता भएको पत्रिका बन्द गर्ने अधिकार सरकारलाई हिजो पनि थिएन विनिता कार्की २०५९। नेपाली आवाज, ३० पुस, पृ. ४।
2602. निरङ्कुश शासनका विरुद्धमा रविवार लड्नेछ (विशेष सम्पादकीय) रविवार २०५९। १४ पुस, पृ. १।
2603. नेपाल अधिराज्यको संविधानमा सूचनाको हक र प्रेस स्वतन्त्रता युवराज पाण्डे २०५७। स्वतन्त्र अभिव्यक्ति (सहस्राब्दी विशेषाङ्क), पुस, पृ. २१-२२।
2604. नेपाल अधिराज्यको संविधान २०४७ प्रयोगको ५ वर्ष र सूचनाको हक काशीराज दाहाला २०५२। नेपाल ल सोसाइटीद्वारा आयोजित गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र, २३ कात्तिक।
2605. नेपालको सन्दर्भमा सूचनाको हक र प्रेसको स्थिति काशीराज दाहाला २०५६। पत्रकारिता, फागुन-चैत, पृ. २८-३२।
2606. नेपालको सन्दर्भमा सूचनाको हक र प्रेसको स्थिति काशीराज दाहाला २०५८। स्मारिका-२०५८। शिरोमणि बराल, संयोजक, पृ. ४३-४५। पोखरा: नेपाल पत्रकार महासङ्घ, कास्की शाखा।
2607. नेपालको संविधान र प्रेस स्वतन्त्रता काशीराज दाहाला २०३०। नेपाल ४(३):१-४।
2608. नेपालको संविधान २०४७ र प्रकाशन स्वतन्त्रता श्यामला २०४७। दृष्टि, २८ कात्तिक, पृ. ६।
2609. नेपालमा प्रेस तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको स्थिति कस्तो छ? नाम उल्लेख नभएको २०५८। श्री सूर्योदय, २७ वैशाख, पृ. ३।

२०८ नेपाली मिडिया सन्दर्भ ग्रन्थ

2610. **नेपालमा प्रेस स्वतन्त्रता**
गोविन्द तिमिसिना। २०२९। *नेपालमा चलचित्र उद्योग*, पृ. १५-१६।
काठमाडौं: पञ्चायत कोचिङ इन्स्टिच्यूट।
2611. **नेपालमा प्रेस स्वतन्त्रताको वर्तमान अवस्था र चुनौती**
नाम उल्लेख नभएको। २०५७। *घटना-चक्र*, ७ जेठ, पृ. ६।
2612. **नेपालमा प्रेस स्वतन्त्रताको स्थितिलाई फर्केर हेर्दा**
शोभाकर बुढाथोकी। २०५६। *आजको समाचारपत्र*, १३ साउन, पृ. ४।
2613. **नेपालमा प्रेस स्वतन्त्रता र सूचनाको हक**
सुरेश आचार्य। २०५७। *नेपाल* १३२:७-८।
2614. **नेपाली जनता र सूचना पाउने हक**
निरञ्जन थापा। २०५८। *स्पेसटाइम*, १६ साउन, पृ. ६।
2615. **पत्रकार र अख्तियारका हाकिम**
पुष्कर थापा। २०५९। *स्पेसटाइम*, ५ मङ्सिर, पृ. ७।
2616. **पत्रकारलाई पत्रे कालोमोसो (सम्पादकीय)**
जनआस्था। २०५९। २४ पुस, पृ. २।
2617. **पत्रकारलाई हिरासतभन्दा जेल अलि राम्रो**
दीपेन्द्र रोकाया। २०५९। *राजधानी*, ९ मङ्सिर, पृ. ७।
2618. **पत्रकारले जस्केलाबाट समाचार लिनुपर्ने दिन नआवस्**
शोभा गौतमा। २०५५। *आजको समाचारपत्र*, १० फागुन, पृ. ४।
2619. **पत्रकारहरूको रिहाइ प्रसङ्ग र खोतल्न नसकिएको नियत**
मीना शर्मा। २०५९। *कान्तिपुर*, २९ कात्तिक, पृ. ७।
2620. **पत्रकारिता: केही अनुभूति र समस्याहरू**
गोविन्द आचार्य। २०५७। *निष्पक्ष*, २७ मङ्सिर, पृ. ४।
2621. **पत्रपत्रिकामा सूचनाप्रवाह- चासोको विषय**
भोजराज ओझा। २०५२। *युगसम्वाद*, १९ मङ्सिर, पृ. ५।
2622. **पत्रिकामाथिको प्रतिबन्ध प्रजातान्त्रिक सरकारलाई कलङ्क**
(सम्पादकीय)
आजको समाचारपत्र। २०५५। ११ असार, पृ. ४।
2623. **पीडा गोपाल बुढाथोकीको, व्यथा प्रजातन्त्र र प्रेस स्वतन्त्रताको**
गणेशविक्रम कार्की। २०५८। *साँघु*, १९ चैत, पृ. ३।
2624. **प्रवक्ताको भूमिका र कार्य**
युवराज पाण्डे। २०५५। *नेपाल* १२२:८-१३।
2625. **प्रेस अतिक्रमणको वर्ष (प्रकाशकीय)**
नेपाल समाचारपत्र। २०५९। २७ पुस, पृ. १।

2626. **प्रेसका अगाडि सरकार बाउन्ने छ** (अन्तर्वार्ता)
होमनाथ दाहाला २०५७ *पत्रकारिता*, कात्तिक-मङ्सिर, पृ.१३-१४।
2627. **प्रेसको स्वतन्त्रता दुरुपयोग हुनसक्छ र?**
ध्रुवकमार देउजा २०५७ *गोरखापत्र*, १४ असोज, पृ.६।
2628. **प्रेस जगतमाथि हस्तक्षेपको विरोध** (सम्पादकीय)
जनादेश। २०५५। २३ चैत, पृ.४।
2629. **प्रेस, ड्रेस कोड र हाम्रा सुरक्षाकर्मीहरू**
युवराज घिमिरे। २०५९। *कान्तिपुर*, ९ वैशाख, पृ.७।
2630. **प्रेस तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता र प्रेस सेन्सरसिप**
शोभाकर बुढाथोकी। २०५७ *स्वतन्त्र अभिव्यक्ति (सहस्राब्दी विशेषाङ्क)*,
पुस, पृ.१९-२०।
2631. **प्रेस, प्रेस स्वतन्त्रता र कानून**
विष्णु खनाला २०५६। *सञ्चार पथ*। कमलेश डि.सी., सं., पृ.८-१०।
सुर्खेत: नेपाल पत्रकार महासङ्घ, सुर्खेत शाखा।
2632. **प्रेसमाथि प्रतिबन्ध लगाउने मनशायप्रति आपत्ति**
युवराज घिमिरे। २०५७ *कान्तिपुर*, ३१ भदौ, पृ.१।
2633. **प्रेसमाथि सेन्सर वा नियन्त्रणको प्रश्न**
सुरेश आचार्य। २०५७ *पत्रकारिता*, असोज, पृ.३-४।
2634. **प्रेसलाई पुर्जी किन काटिन्छ?**
अमृता बाँस्कोटा। २०५५। *हिमालय टाइम्स*, ४ माघ, पृ.४।
2635. **प्रेसलाई पुष्प-माला, सूचनालाई ताला**
द्वारपाल। २०५६। *नेपाल समाचारपत्र*, १९ कात्तिक, पृ.४।
2636. **प्रेस, सूचनाको प्रवाह र कानून**
काशीराज दाहाला २०५४। *पत्रकारिता स्मारिका*। सुरेश आचार्य र
अरूहरू, सं. पृ.३-१०। काठमाडौं: नेपाल पत्रकार महासङ्घ, केन्द्रीय
समिति।
2637. **प्रेस स्वतन्त्रता: अधिकार कि निगाह**
शरदप्रसाद कोइराला। २०५९। *हिमालय टाइम्स*, २५ मङ्सिर, पृ.४।
2638. **प्रेस स्वतन्त्रता, अनि जिम्मेवारीका कुरा**
गोकुल पोखरेला २०५९। *गोरखापत्र*, २१ वैशाख, पृ.९।
2639. **प्रेस स्वतन्त्रता: उपयोगको चिन्ता**
हरिहर विरही। २०५७ *नेपाल* १३२:५-६।
2640. **प्रेस स्वतन्त्रताका सर्वाङ्गीण पक्षहरू**
पुण्य गौतम 'विश्वास'। २०५८। *नयाँ सडक*, २३ वैशाख, पृ.४।

2641. **प्रेस स्वतन्त्रता कि डिक्टेटोरियल रिजाइम?**
अमृता बाँस्कोटा २०५५। *दृष्टि*, २९ वैशाख, पृ. ४।
2642. **प्रेस स्वतन्त्रता कि फ्रांकेस्टाइन निर्माण? नेता र प्रेसको घाँटी जोडिएको समाजमा विद्रोहहरू हुन्छ**
सौरभा २०५९। *राजधानी*, २६ मङ्सिर, पृ. ६।
2643. **प्रेस स्वतन्त्रता: केही अन्तर्राष्ट्रिय फैसलाहरू**
रमेश बडाला २०५८। *खबर*, मङ्सिर-पुस, पृ. ८-१०।
2644. **प्रेस स्वतन्त्रताको अन्तर्निहित सिद्धान्तहरू**
राधेश्याम विष्ट। २०४५। *नेपालमा जनसञ्चार स्मारिका*। मञ्जुरत्न शाक्य, संयोजक, पृ. २९-४०। काठमाडौं: प्रेस काउन्सिल नेपाल।
2645. **प्रेस स्वतन्त्रताको अवधारणा र स्थिति**
शोभाकर पराजुली। २०५६। *नेपाल समाचारपत्र*, ११ मङ्सिर, पृ. ४।
2646. **प्रेस स्वतन्त्रताको दिशा कता?**
शोभाकर बुढाथोकी। २०५७। *स्पेसटाइम*, २५ चैत, पृ. ६।
2647. **प्रेस स्वतन्त्रताको सम्बेदनशील प्रसङ्ग**
तारा बराल। २०५७। *गोरखापत्र*, १३ असोज, पृ. ६।
2648. **प्रेस स्वतन्त्रता खोसिएको वर्ष**
महेन्द्र विष्ट। २०५९। *नेपाल समाचारपत्र*, १ वैशाख, पृ. ६।
2649. **प्रेस स्वतन्त्रता: चुनौती र उत्तरदायित्व**
गोविन्द अधिकारी। २०५८। *गतिविधि*, ६ र १३ साउन, पृ. ६।
2650. **प्रेस स्वतन्त्रता: चुनौती र सीमाहरू**
रमेश बडाला २०५७। *कानून* २४:४४-४७।
2651. **प्रेस स्वतन्त्रता, भ्रूठको खेती र आत्मनिरीक्षण**
किशोर के.सी.। २०५८। *गोरखापत्र*, १ असार, पृ. ७।
2652. **प्रेस स्वतन्त्रता दिवस र पत्रकारिताको चुनौती**
बमसिंह राणाभाटा २०५७। *गोरखापत्र*, २१ वैशाख, पृ. ६।
2653. **प्रेस स्वतन्त्रता दिवस र नेपाली पत्रकारिताको स्तर**
बमसिंह राणाभाटा २०५७। *खुलामञ्च*, २२ वैशाख, पृ. ४।
2654. **प्रेस स्वतन्त्रता: निरपेक्ष कि सापेक्ष?**
विजय चालिसे। २०५८। *गोरखापत्र*, १५ असार, पृ. ७।
2655. **प्रेस स्वतन्त्रतामा जथाभावी भन्ने हुँदैन**
भाउपन्थी। २०५०। *साप्ताहिक जनमञ्च*, ११ चैत, पृ. २५।
2656. **प्रेस स्वतन्त्रता र उत्तरदायित्व**
कमल थापा। सन् १९९६। *पत्रकारिता तथा आमसञ्चार स्वर्ण शुभ-जन्मोत्सव स्मारिका*। प्रबलराज पोखरेल, सं., पृ. २८-३१। काठमाडौं: पत्रकारिता तथा आमसञ्चार विभाग, रत्नराज्यलक्ष्मी क्याम्पस।

2657. प्रेस स्वतन्त्रता र पत्रकारिता: मर्यादा र सीमाहरू
शेरबहादुर के.सी। २०५८। *कानून* ३१:३६-३८।
2658. प्रेस स्वतन्त्रता र प्रजातान्त्रिक स्वच्छन्दता
लेखनाथ भण्डारी। २०५८। *स्पेसटाइम*, २१ वैशाख, पृ. ७।
2659. प्रेस स्वतन्त्रता र यसको उपयोग आजको परिप्रेक्ष्यमा
दमननाथ दुङ्गाना। २०५८। *राष्ट्रवाणी*, ३ जेठ, पृ. २।
2660. प्रेस स्वतन्त्रताविरुद्ध विधेयकको तयारी
मल्ल के. सुन्दरा। २०५६। *नेपाल समाचारपत्र*, २२ माघ, पृ. ४।
2661. प्रेस स्वतन्त्रता र यसको उपयोग आजको परिप्रेक्ष्यमा
दमननाथ दुङ्गाना। २०५७। *नेपाल* १३२:१-४।
2662. प्रेस स्वतन्त्रता र सरकारी दायित्व
विजय चालिसे। २०५८। *गोरखापत्र*, २१ असार, पृ. ४।
2663. प्रेस स्वतन्त्रता र सूचनाको हकसम्बन्धी अवधारणा
चन्द्रकान्त ज्ञवाली। २०५८। *स्पेसटाइम*, २१ असार, पृ. ६।
2664. प्रेस स्वतन्त्रतासँग जोडिएको प्रसङ्ग: यो निरङ्कुशतातिरको फड्को हो?
युवराज घिमिरो। २०५८। *मूल्याङ्कन* ८८:२९।
2665. प्रेस: स्वतन्त्रता, सीमा र भूमिका
हरिहर विरही। २०५६। *सम्पादकहरूको राष्ट्रिय सम्मेलन स्मारिका*।
महेन्द्र विष्ट, सं. पृ. ७। काठमाडौं: सम्पादक समाज नेपाल।
2666. प्रेस स्वतन्त्रता: सूचनाको हकको सन्दर्भ
रामकृष्ण तिमल्सेना। २०५८। *पत्रकारिता*, असार-कात्तिक, पृ. १८-२१।
2667. प्रसङ्ग सूचनाको सम्प्रेषणको: कुरा पत्रकार-प्रवक्ता भेटघाटको
दशरथ बानियाँ। २०५९। *प्रक्षेपण मासिक* १(६):१८-१९।
2668. बन्दीगृहमा बन्दी बनाइएको नेपाली पत्रकारिता
चुनबहादुर गुरुडा। २०५६। *ज्वाला*, २० वैशाख, पृ. १/८।
2669. बाहिरका खबर भित्र सुन्दा
मनऋषि धिताला। २०५९। *जनआस्था*, ३ पुस, पृ. ६।
2670. भिरको तरुल (सम्पादकीय)
हिमालय टाइम्स। २०५६। २ माघ, पृ. ४।
2671. मेवाडले देउवालालाई लेखेको पत्र
हरिगोविन्द लुईटेला। २०५९। *राजधानी*, २४ वैशाख, पृ. ७।
2672. रहस्यपूर्ण प्रेस सेन्सरसिपको इतिहासमा फर्कदा
नवीन मालाकारा। २०५७। *नेपालीपत्र*, २४ चैत, पृ. ४।
2673. राजदरबार र सिंहदरबारसित मेरो गुनासो
अम्बिका निरौला। २०५९। *जनधारणा*, २५ पुस, पृ. २।

2674. **राज्यका तीन अङ्ग र प्रेस स्वतन्त्रता**
मोहन बन्जाडे २०५३। *हिमालय टाइम्स*, २२ कात्तिक, पृ. ४।
2675. **राज्यको चौथो अङ्गले यस्तो पीडा कहिलेसम्म भोग्ने?**
चेतनाथ आचार्य २०५७। *नयाँ सडक*, ९ माघ, पृ. ५।
2676. **राज्य तथा गैर राज्यको मारमा परेका सञ्चारकर्मीहरूलाई आर्थिक सहयोग**
नाम उल्लेख नभएको २०५९। *नवयुगवाणी*, ४ पुस, पृ. ४।
2677. **लेखेकै आधारमा भोग्नुपरेका पीडा र मारिएका पत्रकारहरू**
दीपेन्द्र रोकाया २०५९। *पत्रकारिता* १(१):७।
2678. **वर्तमान नेपालको सन्दर्भमा सुसूचित हुने हक**
हिरण्यलाल श्रेष्ठ २०५२। *गतिविधि*, ९ र १६ पुस, पृ. ५।
2679. **विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवस (सम्पादकीय)**
गोरखापत्र। २०५९। २१ वैशाख, पृ. ४।
2680. **व्यक्तिको गोपनीयताको हक र प्रेस स्वतन्त्रता**
रामकृष्ण तिमल्सेना २०५९। *राष्ट्रवाणी*, ११ मङ्सिर, पृ. २/४।
2681. **व्यक्तिको गोपनीयताको हक र प्रेस स्वतन्त्रता**
रामकृष्ण तिमल्सेना २०५९। नेपाल प्रेस इन्स्टिच्यूटद्वारा काठमाडौंमा आयोजित 'व्यक्तिगत गोपनीयताको हक र प्रेस स्वतन्त्रता' विषयक गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र, ४ मङ्सिर।
2682. **व्यक्तिको गोपनीयताको हक र प्रेस स्वतन्त्रता: छोप्ने र खोतल्नेमा कुस्ताकुस्ती छ, जारी रहन्छ**
रामकृष्ण रेग्मी २०५९। नेपाल प्रेस इन्स्टिच्यूटद्वारा काठमाडौंमा आयोजित 'व्यक्तिगत गोपनीयताको हक र प्रेस स्वतन्त्रता' विषयक गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र, ४ मङ्सिर।
2683. **व्यापारिक मिडियामाथि सङ्कट कि प्रजातन्त्रमाथि?**
विनय कसजू २०५९। *बुधवार*, १० पुस, पृ. ८।
2684. **शताब्दी, प्रेस र स्वतन्त्रता**
सुजित ढकाल २०५६। *पत्रकारिता*, फागुन-चैत, पृ. ८-११।
2685. **सञ्चार स्वतन्त्रता र स्वच्छन्दता**
शोभाकर पराजुली २०५८। *गोरखापत्र*, ७ असार, पृ. ६।
2686. **समाचार: समाचारपत्र: पत्रकारिता: प्रेस स्वतन्त्रता**
तुलसी भट्टराई २०५३। *हिमालय टाइम्स*, १२ असोज, पृ. का।
2687. **संविधानको प्रजातान्त्रिक पक्ष: अभ्यास र प्रेसको स्थिति**
काशीराज दाहाल २०५९। *खोजखबर*, २९ मङ्सिर, पृ. ६।

2688. **सरकार प्रेसप्रति अनुदार बन्दै गइरहेको छ**
मल्ल के. सुन्दरा २०५७ *कान्तिपुर*, ९ माघ, पृ.६।
2689. **सरकार र प्रेस (सम्पादकीय)**
स्पेसटाइम। २०५७ १९ पुस, पृ.६।
2690. **सरकारी प्रवक्ता: बाध्यता कि आवश्यकता?**
खगेन्द्रप्रसाद पौड्याला २०५३ *कान्तिपुर*, १८ भदौ, पृ.४।
2691. **सार्वजनिक महत्वका तथा गोप्य सूचनाहरू र सूचनाको हक**
युवराज पाण्डे २०५७ *हिमालय टाइम्स*, १६ फागुन, पृ.४।
2692. **सार्वजनिक सूचनाको प्रवाहमा श्री ५ को सरकारका प्रवक्ताहरूको भूमिका**
गोकुल पोखरेला २०५५। *नेपाल* १२२:१४-१६।
2693. **सुरक्षा नियमावलीमार्फत् प्रेसमाथिको गम्भीर आक्रमण**
अनन्तराज लुईटेला २०५८। *हिमालय टाइम्स*, १७ असार, पृ.४।
2694. **सूचनाको अधिकार: जनता ठगिदैछन्**
कुलदीप नैयरा २०५६। *पत्रकारिता*, फागुन-चैत, पृ.१९-२०।
2695. **सूचनाको हक**
रामकृष्ण तिमल्सेना २०५८। *असल शासन श्रोत सँगालो*। नारायण बेल्वासे, प्रकाशमणि शर्मा र केदार खड्का, सं., पृ.११५-१५८।
काठमाडौं: जनहित संरक्षण मञ्च (प्रो पब्लिक)।
2696. **सूचनाको हकको प्रचलन: समस्या र चुनौतीहरू**
गोकुल पोखरेला २०५७। *नेपाल समाचारपत्र*, १९ माघ, पृ.४।
2697. **सूचनाको हकको लागि सर्वोच्चमा निवेदन**
बालकृष्ण न्यौपाने २०५०। *समकालीन*, १५ माघ, पृ.३।
2698. **सूचनाको हकको व्यवहारिक पक्ष**
शोभाकर पराजुली २०५६। *पत्रकारिता*, फागुन-चैत, पृ.१४-१६।
2699. **सूचनाको हक: नागरिकको मौलिक अधिकार**
मधुसुदन वैद्य २०५७। *स्मारिका*। सुशील गौतम र अरूहरू, सं., पृ.३२-३३। दाङ: नेपाल पत्रकार महासङ्घ, दाङ शाखा।
2700. **'सूचनाको हक' पारित भएपछि ढाँटेर व्यापार गर्नेलाई समस्या**
कपिल काफ्ले २०५७। *नेपाल समाचारपत्र*, २० साउन, पृ.१।
2701. **सूचनाको हकमा पुस्तकालय र सूचना प्रणाली**
मधुसुदन कार्की २०५९। *गोरखापत्र*, ९ साउन, पृ.५।
2702. **सूचनाको हकमाथि आघात (सम्पादकीय)**
स्पेसटाइम। २०५७ १६ फागुन, पृ.६।

2703. सूचनाको हक यसका आवश्यक पूर्वशर्तहरू: एक चर्चा
रामकृष्ण तिमल्सेना २०५९। कानून ३६:२१-२४।
2704. सूचनाको हक र कानूनी प्रावधान
शम्भु श्रेष्ठ २०५६। नेपाल १२८:१२-१५।
2705. सूचनाको हक र नेपालको कानूनी व्यवस्था
काशीराज दाहाला २०५८। प्रेस चौतारी नेपाल-स्मारिका। सूर्य थापा,
संयोजक, पृ. ३४-३७।
2706. सूचनाको हक र नेपालको परिवेश
रामकृष्ण तिमल्सेना २०५५। कानून ८:३७-४०।
2707. सूचनाको हक र नेपाली प्रेस
शिरिषवल्लभ प्रधान २०५६। नेपाल समाचारपत्र, १४ मङ्सिर, पृ. ४।
2708. सूचनाको हक र प्रेस स्वतन्त्रता
रामकृष्ण तिमल्सेना २०५९। नेपाल पत्रकार महासङ्घको आयोजनामा
पोखरामा आयोजित गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र, १४-१५ पुस।
2709. सूचनाको हक र प्रेस स्वतन्त्रता
शिरिषवल्लभ प्रधान २०५६। नेपाल समाचारपत्र, ५ माघ, पृ. ४।
2710. सूचनाको हक र यसका सीमाहरू
पुरुषोत्तम दाहाला २०५७। सीमाङ्कन, ६ मङ्सिर पृ. २।
2711. सूचनाको हक र वर्तमान सरकारबारे एक दुई कुरा
टेकबहादुर राई २०५३। आजको समाचारपत्र, २९ कार्तिक, पृ. ५।
2712. सूचनाको हक: वाक तथा प्रकाशन स्वतन्त्रतामा संवैधानिक प्रत्याभूति
रघु पन्त। मिति थाहा नभएको। गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र।
2713. सूचनाको हक: वास्तविकता र जटिलताहरू
गोकुल पोखरेला २०५९। गतिविधि, २१ र २८ वैशाख, पृ. ४।
2714. सूचनाको हक: वास्तविकता र जटिलताहरू
गोकुल पोखरेला २०५९। विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवसको उपलक्ष्यमा
प्रकाशित संगालो, पृ. २५-३०। काठमाडौं: नेपाल प्रेस इन्स्टिच्यूट।
2715. सूचनाको हकसम्बन्धी संवैधानिक व्यवस्था र व्यवहार
लक्ष्मणप्रसाद अर्याल २०५९। गतिविधि, ४ जेठ, पृ. ३/५।
2716. सूचनाको हकसम्बन्धी संवैधानिक व्यवस्था र व्यवहार
लक्ष्मणप्रसाद अर्याल २०५९। पत्रकारिता, भदौ-मङ्सिर, पृ. १२-१४।
2717. सूचनाको हक: सिद्धान्त र व्यवहार
सूर्यप्रकाश भट्टराई २०५९। प्राची ४१:५६-५७।
2718. सूचना प्रवाह, सञ्चारमाध्यम र प्रवक्ता
श्रीकान्त रेग्मी २०५३। कान्तिपुर, ४ भदौ, पृ. ४।

2719. **सूचनामा नियन्त्रणको होड**
विनय कसजू। २०५७ *बुधवार*, ८ चैत, पृ.८।
2720. **सूचना समाजको पूर्वाधार र सूचना क्रान्ति**
नारायण ढकाल। २०५७ *स्पेसटाइम*, १० चैत, पृ.६।
2721. **सुसूचित हुने अधिकार (सम्पादकीय)**
नेपाल समाचारपत्र। २०५७ ३ वैशाख, पृ.४।
2722. **सुसूचित हुने अधिकार कागजमा मात्रै छ**
युवराज गौतमा। २०५२। *क्रान्तिपुर (कोसेली)*, १२ फागुन, पृ.गा।
2723. **सुसूचित हुने अधिकार र सार्वजनिक सूचना क्षेत्र**
गोकुल पोखरेला। २०५०। *गोरखापत्र*, २८ मङ्सिर, पृ.४।
2724. **सुसूचित हुने अधिकार: सिद्धान्त र व्यवहार**
विजय चालिसे। २०५३। *परिवेश पाक्षिक* १५(४):३४-३७।
2725. **सुसूचित हुने अधिकार: सिद्धान्त र व्यवहार**
विजय चालिसे। २०५३। नेपाल आमसञ्चार प्रतिष्ठान र फ्रेडरिक ईवर्ट स्टिफ्टुङ्गको संयुक्त आयोजनामा 'प्रजातन्त्र र सञ्चारमा बहुलवाद' विषयक गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र, २४ मङ्सिर।
2726. **स्वच्छ सूचना प्रवाहमा केही कठिनाइहरू**
श्रीकान्त रेग्मी। २०५५। *हिमालय टाइम्स*, १३ भदौ, पृ.४।
2727. **स्वतन्त्र प्रेस: नागरिक समाजको आधारशीला**
धुवहरि अधिकारी। २०५७। *साप्ताहिक विमर्श*, २३ असार, पृ.६।
2728. **स्वतन्त्र प्रेस र जिम्मेवार पत्रकार**
देवेन्द्र उपाध्याय। २०५४। *गोरखापत्र*, २९ वैशाख, पृ.६।
2729. **होशियार! कलमहरू खोसिन सक्छन्**
प्रकाश तिमल्सिना। २०५९। *पहरेदार*, १५ मङ्सिर, पृ.५।
2730. **A Nasty Business**
M.R. Josse. 1995. *The Kathmandu Post*, 15 November, p.4.
2731. **Censorship and Mass Media**
Sanjay Prakash. 2000. *The Kathmandu Post*, 25 January, p.4.
2732. **Constitution and the Right to Information**
Rabin Man Shakya. 1997. *The Rising Nepal*, 9 November, p.4.
2733. **Ensure Right to Information** (editorial)
The Kathmandu Post. 1999. 6 July, p.4.
2734. **Fighting the Sen Sin**
Prakash Dahal. 2002. *The Himalayan Times*, 9 July, p.6.

2735. **Freedom of Expression: Agenda for Fundamental Human Rights**
Gopal Krishna Siwakoti. 2002. In *Press Freedom and Freedom of Expression: Fundamental Human Rights*. Shobhakar Budhathoki, ed., pp.20-29. Kathmandu: CEHURDES.
2736. **Freedom of Expression and Human Rights**
Kashi Raj Dahal. 2002. In *Press Freedom and Freedom of Expression: Fundamental Human Rights*. Shobhakar Budhathoki, ed., pp.14-19. Kathmandu: CEHURDES.
2737. **Freedom of Expression and Promotion of Human Rights**
Nilambar Acharya. 2002. In *Press Freedom and Freedom of Expression: Fundamental Human Rights*. Shobhakar Budhathoki, ed., pp.5-13. Kathmandu: CEHURDES.
2738. **Freedom of Press: A Prime Essence**
Mohan K.C. 1999. *The Rising Nepal*, 7 December, p.4.
2739. **Freedom of Press: Concept, Challenges and Responsibilities**
Govinda Adhikari. 2002. In *Press Freedom and Freedom of Expression: Fundamental Human Rights*. Shobhakar Budhathoki, ed., pp.49-57. Kathmandu: CEHURDES.
2740. **Fundamental Human Rights and Concept of Freedom of Expression**
Shobhakar Budhathoki. 2002. In *Press Freedom and Freedom of Expression: Fundamental Human Rights*. Shobhakar Budhathoki, ed., pp.30-41. Kathmandu: CEHURDES.
2741. **Information Needs of Journalists**
Rabin Shakya. 1999. *The Rising Nepal*, 23 August, p.5.
2742. **Library Services and Right to Information**
Madhusudan Karki. 2000. *The Rising Nepal*, 12 December, p.4.
2743. **Need For Act on Right to Information**
Rabin Shakya. 1999. *The Rising Nepal*, 1 November, p.5.
2744. **Nepal Annual Report 2002**
Reporters Sans Frontiers. 2002. <http://www.rsf.org/> Annual Report 2002/Asia Annual Report 2002/Nepal.
2745. **Nepalese Journalism: History and Challenges of Press Freedom**
Amrit Lal Shrestha. 2002. In *Press Freedom and Freedom of Expression: Fundamental Human Rights*. Shobhakar Budhathoki, ed., pp.58-60. Kathmandu: CEHURDES.

2746. **Nepalese Media and Limitation of Press Freedom**
Yuvaraj Ghimire. 2002. In *Press Freedom and Freedom of Expression: Fundamental Human Rights*. Shobhakar Budhathoki, ed., pp.43-48. Kathmandu: CEHURDES.
2747. **Press Freedom and Privacy Law: but People's Right to Know is More Important**
Bijaya Chalise. 2002. *The Himalayan Times*, 4 December, p.6.
2748. **Press Freedom: Challenges and Responsibilities of Journalists**
Toya Gautam. 2002. In *Press Freedom and Freedom of Expression: Fundamental Human Rights*. Shobhakar Budhathoki, ed., pp.61-67. Kathmandu: CEHURDES.
2749. **Press Freedom- Depending on Themselves**
Nischal Nath Pandey. 2003. *Connection*, 1 February, p.1.
2750. **Press Freedom in Nepal: A Constitutional Guarantee**
Rabin Man Shakya. 1992. *The Rising Nepal*, 9 May, p.4.
2751. **Press in Year 2000: A Bit Better Than Before**
Yubanath Lamsal. 2001. *The Rising Nepal*, 30 January, p.4.
2752. **Press Reports and Citizen Rights and Interest**
Gopal Das Shrestha. 2045 B.S. In *Nepalma Janasanchar Smarika*. Manju Ratna Shakya, Co-ordinator, pp.71-77. Kathmandu: Press Council Nepal.
2753. **Right to Information**
Pratyoush Onta. 2001. *The Kathmandu Post*, 15 June, p.4.
2754. **Right to Information for Good Governance**
Taranath Dahal. 2001. *Free Expression*, May, pp.23-25.
2755. **Serious Concerns** (editorial)
Space Time Today. 2002. 8 June, p.4.
2756. **Situation of the Freedom of Expression and Press in Nepal**
Shobhakar Budhathoki. 1998. Unpublished report, 3 May.
2757. **Smoothen not Smother** (editorial)
The Kathmandu Post. 1998. 21 May, p.4.
2758. **Status of Freedom of Press in Nepal**
Shobhakar Bhudhathoki. 1999. *The Kathmandu Post*, 18 May, p.4.
2759. **Status of Press Freedom and Freedom of Expression**
Name not mentioned. 2001. *Free Expression*, May, pp.18-19.
2760. **Status of Press Freedom and Freedom of Expression in Nepal: International Perspectives**
Name not mentioned. 2001. *Free Expression*, May, pp.26-29.

२१८ नेपाली मिडिया सन्दर्भ ग्रन्थ

2761. **Status of Press Freedom and Freedom of Expression: Periodical Report**
Name not mentioned. 2000. *Free Expression (Millennium Issue)*, December, pp.8-11.
2762. **Status of Press Freedom and Freedom of Expression in Nepal: Prospects and Challenges**
Shobhakar Budhathoki. 2000. *Free Expression (Millennium Issue)*, December, pp.22-23.